



Arbetsmarknadsutskottets motion

Hur kan Stockholms stad underlätta för ungdomar med bristande utbildning och/eller arbetslivserfarenhet att komma in på arbetsmarknaden?

Situationsbeskrivning

Den svenska modellen bygger på att alla som kan arbeta ska arbeta. Men idag står tusentals människor utanför arbetsmarknaden. Arbetslösheten i Stockholms stad är högst bland unga mellan 16-24 år. Unga har generellt svårare att komma in på arbetsmarknaden än vuxna.¹ Arbetslösheten bland inrikes födda, 16-24 år, är 5,6% medan arbetslösheten bland utrikes födda i samma ålder är 15,1%.² De unga arbetslösa har det svårare att hitta ett jobb eftersom de saknar arbetslivserfarenhet, särskilt de som saknar gymnasial utbildning har det svårare att få jobb. För de som saknar gymnasial utbildning är arbetslösheten 13,3 procentenheter högre än de som har en gymnasial utbildning.³ I denna motion använder vi *ekonomifakta.se* definition av arbetslöshet lyder som följande: "En person räknas som arbetslös om denna inte är sysselsatt men kan börja ett arbete inom 14 dagar och aktivt har sökt arbete under de senaste 4 veckorna eller inväntar att börja ett arbete inom tre månader efter mätveckan."⁴

Orsaker

Ungdomar har alltid haft det svårare att komma in på arbetsmarknaden⁵ på grund av deras bristande arbetslivserfarenhet och faktumet att de för arbetsgivaren kostar lika mycket att anställa

¹ <http://www.ekonomifakta.se/globalassets/faktablad-ungdomsarbetsloshet-1.pdf> (hämtad 2016-12-05)

² http://www.ungidag.se/indikator/arbete_och_boende/varken-arbetar-eller-studerar-uvast (hämtad 2016-12-05) Uppdaterad

³ <http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Arbetsloshet-efter-utbildningsniva/> (hämtad 2016-12-05) Uppdaterad 2016-01-28, Nannesson, Frida

⁴ <http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Arbetsloshet/> (hämtad 2016-12-05) Uppdaterad 2016-11-07, Nannesson, Frida

⁵ http://www.scb.se/statistik/publikationer/HE0108_2007A01_BR_A40BR0903.pdf (hämtad 2016-12-05) Skriven 2009, S.32

som en med mer erfarenhet.⁶ De flesta arbetsgivare anställer hellre någon med mer erfarenhet av arbetslivet vilket unga inte besitter.⁷ Nästan alla jobb idag kräver en gymnasieutbildning, men 24% av alla ungdomar fullföljer inte gymnasiet på 4 år, vilket ger de sämre förutsättningar att hitta ett arbete. Huvudorsakerna till att ungdomar hoppar av gymnasiet är:

Bristande stöd och motivation i skolan.

Bristande stöd hemifrån, en otrygg hemmiljö samt en otrygg skolmiljö.

Andra faktorer som sjukdom, graviditet eller traumatiska händelser.⁸

En orsak till bristande svenskkunskaper är att ungefär var fjärde individ som går SFI hoppar av utbildningen⁹. Många elever avbryter kursen då de har ett behov av att försörja sig själva och väljer då att prioritera bland annat praktikplatser som kan leda till arbete de fått genom Arbetsförmedlingen.¹⁰ I vissa fall så kan det förhindra studier av SFI då det inte finns utrymme och tid. SFI har många grundliga problem och är dåligt anpassad till studerandes tidigare erfarenheter.¹¹ SFI har även stor brist på lärare.¹² Åtkomsten till det svenska språket gör det till exempel enklare för en högtbildad invandrare som saknar tidigare arbetserfarenhet och därmed kontakter att söka anställning. Även människor utan utbildning behöver omfattande språkkunskaper då det kan möjliggöra en början på en utbildning som sedan förhoppningsvis kan leda till ett jobb.

Om man tittar på statistik kring SFI ser man tydligt att språket är en avgörande faktor för chansen att få jobb eller inte. En undersökning av DN visar att av de som inte gått SFI har 36 % antingen en lön på över 13000 kr eller pluggar. Samma andel av de som gått klart SFI har 66 % antingen en lön på över 13000 kr eller pluggar¹³.

⁶ <http://www.saco.se/globalassets/saco/dokument/rapporter/2013-ungdomsarbetsloshet---matt-orsaker-och-politik.pdf>

⁷ <http://www.saco.se/globalassets/saco/dokument/rapporter/2013-ungdomsarbetsloshet---matt->

⁸ <http://www.temaunga.se/skolavhopp>

⁹ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5427293>

¹⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5427293>

¹¹ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5427293>

¹² <http://www.svd.se/ministern-om-sfi-bristerna-vi-kan-inte-ha-det-sa>

¹³ <http://www.dn.se/nyheter/sverige/lattare-fa-arbete-for-den-som-klarat-sfi/>

Konsekvenser

Individ: Ur ett individuellt perspektiv så skapar arbetslösheten en minskad sysselsättning vilket innebär att ungdomar och nyanlända blir utan självdriven inkomst och erfarenhet. Ett socialt utanförskap som speciellt rör invandrare som behöver komma in i samhället så fort som möjligt. Vid långvarig arbetslöshet förekommer det psykiska påfrestningar för hälsan och en ökad känsla av utanförskap och segregation från samhället. Detta resulterar i att unga och speciellt nyanlända med språkbrister lätt dras in i kriminella kretsar vilket både kostar samhället pengar och tryggheten i bostadsområden och företag.¹⁴

Grupp: Konsekvenser ur grupperspektiv kan vara att det skapas sociala klyftor och därmed ett utanförskap mellan arbetande och icke arbetande. En annan konsekvens som kan härledas härifrån är geografisk segregation i ett område eftersom de icke arbetande oftast hamnar i liknande områden.¹⁵

Samhälle: Genom arbetslöshet så skapas det en ekonomisk börda för samhället där de arbetslösa lever på statliga bidrag istället för en egen inkomst.¹⁶ På grund av den höga summan arbetslösa får i bidrag av staten och den generellt låga arbets- och studiemotivation bland unga och nyanlända svenskar så är det lätt att de fastnar i ett bidragsberoende. Detta leder till en minskad skatteinkomst som innebär mindre resurser för staten att investera i bland annat välfärden och infrastrukturen. Genom sänkta skatteinkomster så ökar skattetrycket för de som arbetar vilket minskar konsumtionen bland privatpersoner då en större mängd av deras inkomst går till skatt. Mindre konsumtion motsvarar mindre expansion och vinst för företag vilket oftast leder till nedskärningar inom företagen och en mindre attraktion att anställa just oerfarna och icke språkkunniga personer.¹⁷

¹⁴ http://www.scb.se/statistik/publikationer/le0001_2009k04_ti_03_a05ti0904.pdf

¹⁵ <http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Utanforskapet/>

¹⁶ <http://www.utredarna.nu/rogermortvik/2010/01/19/hog-arbetsloshet-blir-en-dyr-affar-for-alla/>

¹⁷ <http://www.bridgingeurope.net/consequences-of-high-youth-unemployment.html>

Åtgärdsförslag

Mot bakgrund av dessa fakta föreslår vi att ungdomsparlamentet beslutar följande;

1. *att* Stockholms stad ska öka möjligheten till arbetslivserfarenhet för ungdomar genom att:
 - a. Stockholms gymnasieskolor samarbetar med arbetsgivare genom att anordna mässor med företag för att ungdomar ska komma i kontakt med arbetsgivare, likt gymnasiemässan.
 - b. införa obligatorisk praktikperiod på minst en vecka för högskoleförberedande program.
 - c. ge fler ungdomar möjligheter till sommarjobb genom kortare sommarjobbs perioder.

2. *att* Stockholms stad ska minska avhopp från gymnasieskolan genom att:
 - a. ställa krav på att gymnasieskolan har ett fullständigt elevhälsoteam bestående av skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvägledare samt specialpedagoger.
 - b. ställa krav på gymnasieskolor att erbjuda läxhjälp

3. *att* Stockholms stad hjälper bristande kunskaper i det svenska språket att komma in på arbetsmarknaden genom att
 - a. utbilda flera SFI lärare och erbjuda pensionerade svensklärare jobb som SFI lärare
 - b. erbjuda flexibla tider i SFI så att man både kan jobba och studera SFI samtidigt

Med dessa förslag kan Stockholms stad underlätta för ungdomar med bristande utbildning och/eller arbetslivserfarenhet att komma in på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsutskottets ledamöter

Kerstin Bylund, Emelina Lauenstein, Alva van Niekerk, Wilma Loogna, Melanie Bojic, Gustav Frecon, Katarina Cukovic, Christoffer Heidenfors, Frej Åkerström, Tora Evinger, Alexander Strand, Oscar Gullö, Adrian Cleveson, Anzhelika Abudueva, Eric Thörnqvist, Matilda Lundquist, Ida Lindmark och Olivia Szymanska